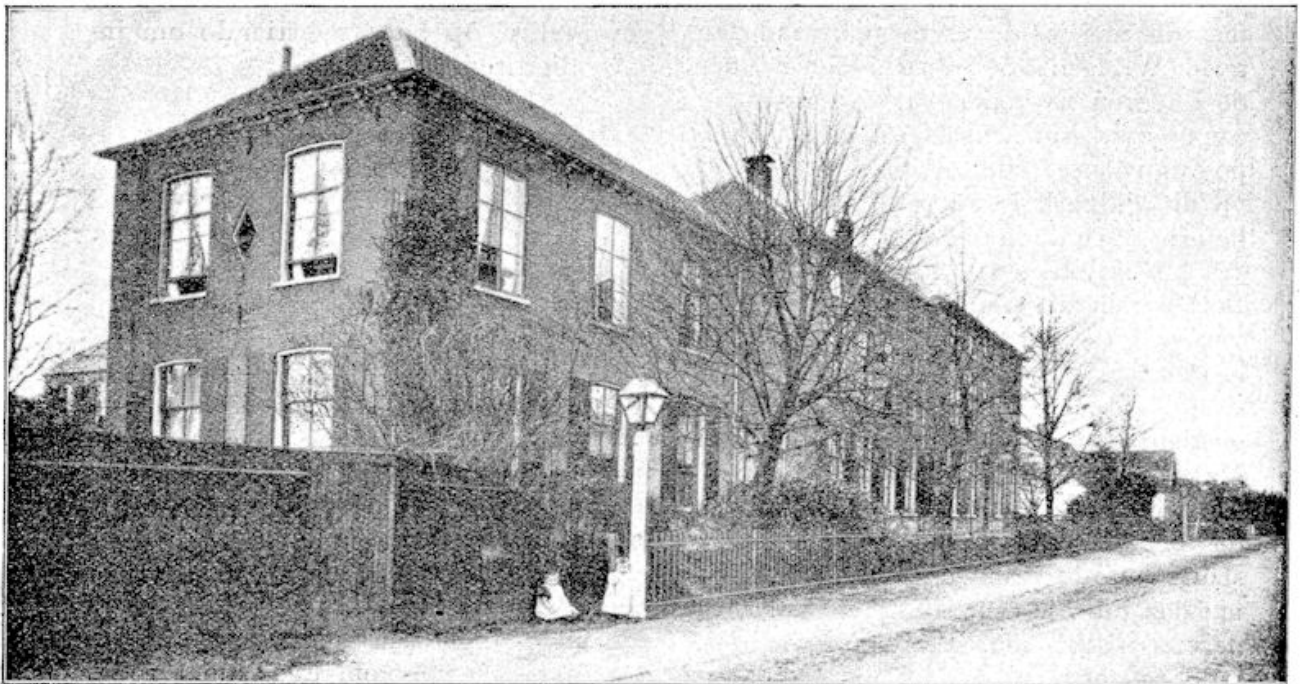

hunne zoons worden arbeiders, hunne dochters dienstboden. Ds. Heldring liet de beide meisjes komen, en de vader schreef: „Ik dank God, dat gij ze ter opvoeding hebt willen opnemen, want mij schoot niets over dan het klooster en dat was mij onmogelijk.”

Nog herinneren zich de ouderen onder ons de komst van die beide meis-

DE VLUCHTHEUVELKERK.

Zoo verrezen, de een uit de andere voorkomende, in Zetten, vier stichtingen. Nog altijd, nl. van 1827 af, was Ds. Heldring predikant in het naburige Hemmen. De afstand is niet groot, maar toch is het begrijpelijk, dat hij vooral bij het klimmen van zijne jaren behoefte

Normalschool.

jes, ware natuurkinderen, in de kleding van haar land, sprekende een taal die niemand verstond. Zij waren de eersten van de meer dan vijfhonderd, die op de Normalschool onderwijs genoten. De Normalschool is thans bijna vijftig jaar oud, zij begon met zes leerlingen, dit aantal is thans tot vijftig (internen) gestegen. Over het onderwijs behoeft hier niets gezegd te worden, de jaarlijksche examenlijsten spreken voor zichzelf.

gevoelde meer in het midden van zijn eigenlijken arbeid te wonen. Daar kwam nog iets bij. In het eerste jaar dat Ds. Heldring de Betuwe bewoonde, in 1827, brak de Waaldijk bij Ochten door en werd het land door eene overstroming geteisterd en schoon de bewoners van Hemmen er betrekkelijk goed afkwamen toch zag hij genoeg van de gevaren, waaraan de streek bij ijsgang of hoogen waterstand blootstond. Een plaats, verheven boven den hoogsten waterstand, waarop de bewoners van de laaggelegen dorpen

met hun vee konden vluchten, dat was Heldring's wensch, dien hij verkreeg door het opwerpen van onzen Vluchtheuvel. Weldra verrees op den top van den heuvel een kerkje en niet ver vandaar het nieuwe woonhuis, de pastorie. In 1867, na veertigjarigen dienst, legde Ds. Heldring zijn ambt als predikant te Hemmen neder, en den 19^{en} Juni 1870 werd het kerkje ingewijd. Er was toen voor ruim vierhonderd hoorders plaats, daarna moest meer dan eens de kerk vergroot worden. Merkwaardig is

de tekst waarmede Heldring deze kerk opende: „Kan uit Nazareth iets goeds voortkomen?” Maar hij kon er bijvoegen: „Kom en zie.”

Zes jaren heeft de stichter nog te midden van zijne stichtingen gewoond, toen was, vooral na het afsterven van zijne trouwe gade, zijne kracht gebroken, en in Mariënbad in Bohemen, waarheen hij gegaan was om herstel van zijne gezondheid te zoeken, is hij gestorven. Onvergetelijk is het morgen uur waarin de oude man voor het laatst optrad voor de verwaarloosden, de verlatenen en de gevallenen, en, als door profetischen geest beziel, het tekstwoord koos: „En als hij dit

xxv

De Vluchtheuvelkerk.

gezegd had, ontsliep hij.” Zijn overschot is hier heen gevoerd en in ons midden, op het kerkhof op den Vluchtheuvel, rust hij. Nicolaas Beets in zijn bekende schoone regelen, heeft het hem toegezongen, staande bij zijn graf:

Hier zult gij zacht en vredig slapen
In vaderlandschen grond,
Te midden, Herder! van de schapen,
Die u Gods liefde zond.

Hier zal u 't kerkje schaduw schenken,
Door uwe hand gebouwd,
Waar gij de woorden en de wenken;
Des hemels hebt ontvouwd;
Hier staan als opgerichte steenen
Eerbiediglijk geschaard,
De vier gestichten om u henen,
Die zeggen, wie gij waart.

6

HET MAGDALENAHUIS.

Eerste directrice Mej. C. W. SWELLENGREBEL.
Tegenwoordige Mej. A. F. DUDOK VAN HEEL.

Longfellow heeft het zoo schoon uitgedrukt in zijn „Levenspsalm,” hoe hij, die het leven niet als een ijdel droom beschouwt, hij die leeft met zijn hart, voetstappen achterlaat op het strand der tijden, voetstappen die een arme verloren schipbreukeling ontdekt en die zijn moed doen herleven.

Maar ook kan het zijn, dat een krachtig en talentvol man, die voetstappen vindende, alles verlaat wat hij heeft en, daarin tredende, besluit ze te volgen, tot het eind van zijn leven.

Ieder weet, dat Ds. H. Pierson nu reeds bijna 30 jaar Heldrings' voetstappen drukt, en dat onder zijne leiding de geest

der Zettensche inrichtingen vooral naar buiten werkte. In alle groote, in vele kleine steden zijn Doorgangshuizen, zijn Toevluchtsoorden verzezen. Velen hebben, getroffen door de nooden van ons volk, de hand aan den ploeg geslagen en arbeiden in eigen kring, meestal in hartelijk samengaan met ons.

Maar ook in Zetten stond het werk niet stil. Vier huizen vond Ds. Pierson hier, vier heeft hij er bij gesticht.

Reeds tot Ds. Heldring is het door-

gedrongen, welke gevaren de jonge ongehuwde moeder bedreigen, die onbeschermd met haar kindje de wereld ingaat en meestal een voorwerp is van verachting en spot. Het is haar onmogelijk voor zichzelf en haar kindje den kost te verdienen. Wie zal zijn huis voor haar openen? Slechts één weg staat haar open als men haar niet helpt: die van nog verder af te dwalen. En zoo zij

dieper zinkt dan klinkt haar dezelfde stem in het oor, die Heldring hoorde in de gevangenis te Gouda: „Gij zijt toch bedorven; wat meer of minder komt er niet op aan.”

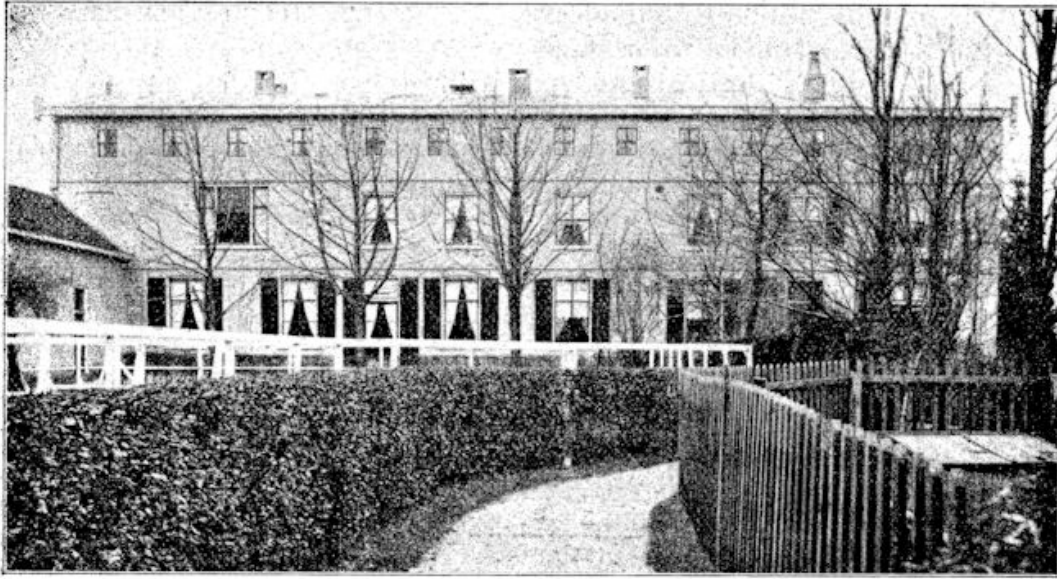
En het kindje! Er zijn honderd manieren zich er van te ontdoen. Verwaarloozing, onvoldoend voedsel. De geneesheeren weten er van mee te getuigen, hoe die arme kindertjes wegwijnen en sterven, aan ingewandslijden

— een zeer rekbare rubriek! Thans zijn hier twee stichtingen verzezen: het Magdalenahuis en het Kinderhuis daaraan verbonden. Geene vrouw behoeft, in welken nood zij ook verkeert, verlegen te staan. Vóór de geboorte van haar kindje kan zij hier een toevlucht vinden; zij kan blijven om er voor te zorgen, en het de eerste noodige hulp en verzorging te geven.

Daarna als de moeder ons verlaat, geven wij, als het eenigszins mogelijk

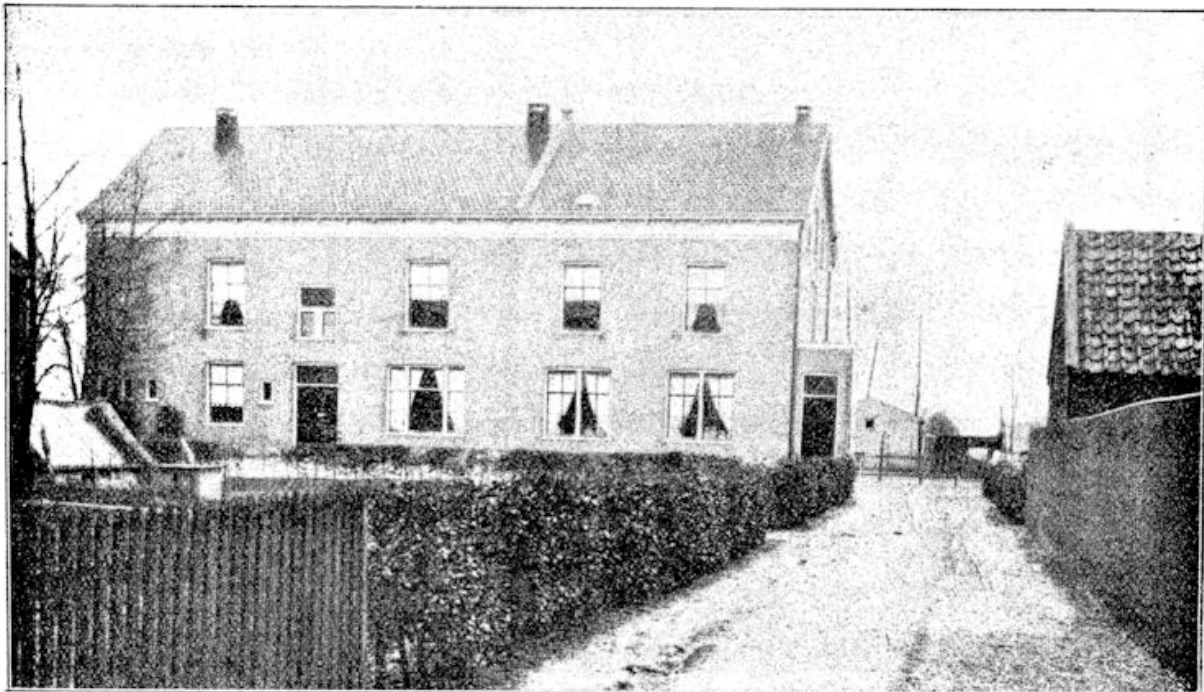
DS. H. PIERSON.

Het Magdalenahuis.

is, haar de kleine mee. Het is veel beter, dat het kind in de eigen familie, of zoo dat niet kan in een gezin, onder toezicht der moeder wordt opgevoed.

Maar als er geen ander toevluchtsoord is, als de familie de kleine verstoot, dan opent zich het Kinderhuis. Meer dan zevenhonderd kinderen zijn er op

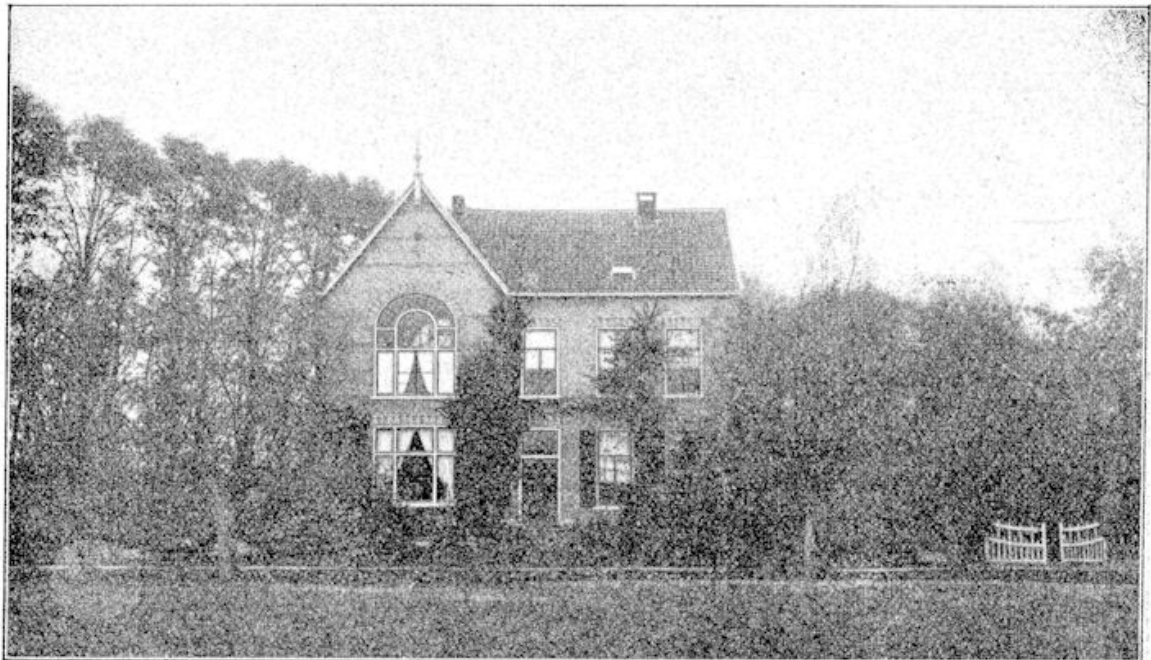
Het Kinderhuis.

het Magdalenahuis geboren, ongeveer een zesde van deze blijven voor onze rekening. Wij zouden deze groote en zware zorgen niet op ons genomen hebben, zoo er niet kinderen tot ons gebracht waren uit gezinnen waar men hen besteed had, uitgehongerd, verwaarloosd en zelfs zoo mishandeld, dat de dood als een barmhartig verlosser begroet moest worden. Enkelen bleven door groote zorg in het leven. Vreeselijk wordt er geleden door die kleine verschoppelingen. *Onze* kinderen kunnen tenminste bij al wat zij moeten ontberen, een welverzorgde, gelukkige jeugd genieten. De arbeid voor deze jongens en meisjes is een zeer gezegende. Wel geven enkelen ons uren van bezorgdheid, maar voor de meesten is er veel hoop. Mochten zij de eersten worden van een nieuw en eerlijk geslacht!

DE OPLEIDINGSHUIZEN.

Tusschen Talitha en de Normaal-school staan de opleidingshuizen door Ds. Pierson gesticht voor meisjes uit den goeden burgerstand, voor wie men om de een of andere reden een andere omgeving zoekt. Het zijn niet zoo zeer gestichten, als wel groote gezinnen. Goedkoope kostscholen zijn het niet, ofschoon zij er dikwijls voor worden aangezien. De jongere kinderen bezoeken de oefenschool, aan de Normaal-school verbonden. Toonen zij bijzondere gaven en geschiktheid, dan kunnen zij vergunning krijgen om aan het toelatingsexamen tot die school deel te nemen. Maar anders blijven zij na haar veertiende jaar in het huis, waar zij gelegenheid hebben zich te bekwamen in alle huishoudelijke vakken, in het handwerksexamen, enz.

Dit is de geschiedenis der Heldring-

Opleidingshuis „Hosa Euphéma”.
Kerste directrice Mej. J. TROMP. — Tegenwoordige Mevr. B. HIGGS.

Opleidingshuis „Hosa Semna“.
Eerste directrice Mej. I. M. C. LEDEBOER. — Tegenwoordige Mej. M. W. MACLAINE PONT.

gestichten, tot hiertoe. Zij is niet voltooid, de arbeid zet zich voort. Niets is meer veranderd dan de opleiding der vrouw in de laatste jaren. Wij zijn het in 't geheel niet in alle opzichten daarmede eens; zelfs is er veel waar wij tegenover staan. Maar kennis nemen moeten wij van al wat er omgaat. Geen inslapen, geen sleur. Wie men tot ons brengt zijn zij, die te kort komen, met

wie men geen raad weet. Woeste gronden zijn het, vaak, o! zoo dicht bewassen met distels en doornen en wild groeiend kreupelhout. Wij moeten uitroeien, ompitten, ploegen, eggen, bezaaien. En het kerkje in het naburige Pfalzdorf bewaart nog altijd de belofte, ook voor ons: de woestenijen zullen tot vruchtdragende akkers worden.

BLADVULLING.

In een brief aan de Staten van Holland schreef Hugo de Groot, nadat hij zijn kerker in Loevestein ontvlucht was het volgende: „Al het quaet, dat mij aangedaan is, en mij nog zoude aangedaan worden, zal mij nimmer

afkeeren van de liefde, die ik altijd hebbe gedragen, en naar mijn klein vermoogen betuigd tot mijn vaderlandt, voor welker vrijheid, rust en voorspoed ik den Almogende altijdt bidden zal.”

IN HOC SIGNO VINCES

DOOR

Mej. A. VAN DER FLIER.

(Vervolg en slot van blz. 36).

IV.

De sterkte en weerkracht, van het leger namen toe met den dag; hertog Godfried hield de krijgsbenden in strenge tucht. Door Hongarije en Griekenland zouden zij trekken in volmaakte orde. Op deze wijze hoopte de weerbare aanvoerder de herinnering uit te wischen aan de woeste horden van Wouter van Habenichts en graaf Emitho, wier onbegonnen kruisvaart eindigde in moord en plundertochten en de gruwelijkste Jodenvervolgingen in de Deutsche Rijnsteden.

Het was een vreemde tijd. Hij zou veel eerezucht zien, hebzucht nog meer, maar ook daden, groot door toewijding en trouw, wonderbaar door geheele zelfverloochening. Teekenen en wonderen geschieden en vervulden de gedachten der menschen met sidderende vrees. Het was duidelijk: God zelf wilde den kruistocht. Kometen vlamden aan den nachthemel; in nooit geziene lijnen en golvingen van glans straalde het Noorderlicht. Het stroomde langs de hemelen tot daar waar het oog niet staren kon, het omzoomde tintelend de wolken en fonkelde in stroomen van purper en vlamengloed, als stralenbundels van uiteenvloeiend vuur. In

gloeiende strepen en vegen schreef het hoog boven wolken en wind:

„Dieu li volt!”

De menschen geloofden het. Niemand had het gezien, maar de eene verhaalde het aan den andere. Daar was geen twijfel, zelfs dan niet als werd gefluisterd, dat Karel de Groote was opgestaan uit den dood om zich te stellen aan het hoofd van het heir, en geloofd werd, dat bij een tweestrijd van schimmen in de lucht, hij die het kruis droeg, had overwonnen, na harden strijd.

Het geloof werd bij velen dweepzucht, de zuster der overspanning.

Een gloeiend warme zomer volgde. De bronnen verdroogden, geen beek stroomde, het vee stierf in de weide, op de hellingen vonden de schapen geen gras. Verschroeid hing het loof aan de boomen, van de Ardennen kwamen wilde zwijnen en wolven, met de roode tongen lekkend naar vocht, naar één enkelen druppel water.

Er werd slechts zelden jacht op hen gemaakt, er was zooveel te doen De blikken waren gericht op het Oosten, de kreet, het eerst van Clermont uitgegaan, vervulde ieders geest en denken geheel.

Door de verdorde velden reed trotsch, in stralende schoonheid, Adelgonde

van Vaernewyck als bruid. Haar lippen glimlachten, onrustig sloeg haar hart. Zij zag naar den man aan haar zijde, dien zij tot ontrouw had gedwongen aan zijn plicht en eer — zij zag zijn veranderd uiterlijk en wachtte tevergeefs op den blik zijner oogen. De oude, warme gloed was heen, wat bleef over? Was zijn hart, als zijn oogen, — koud?

„Guy, heb je me nog lief?”

Zij vroeg het beklemd. Zij had hem een ideaal ontroofd, hoe kon zij verwachten, dat zij het zijne was gebleven? Hij antwoordde hoffelijk, maar zijn oogen zochten de hare niet. Zij vielen op twee wagensporen in den weg en hij vroeg zich af, of zij zóó door het leven zouden gaan, naast elkander, gescheiden altijd.

Het kerkvenster rees voor zijn blik, waaronder hij haar eens had gezien, naast den pilaar van grijzen marmersteen. Wemelende lichtglans was gestroomd over haar schoon, maar ongebogen hoofd. Had zij opwaarts gezien naar den van licht en gloed stralenden vensterboog? Had zij het zinnebeeld begrepen van die beide vensterlijnen, eerst afzonderlijk opwaarts gaande, om zich ten slotte te vereenigen, één in harmonie en lijnen, voor altijd één

O, die bittere, wreede gedachte, waarom vervolgde zij hem nu, waarom pijnigde die hem altijd?

Doelloos scheen hem zijn leven, even doelloos als zij thans verder reden, naast elkander, zoover van elkaar. De boomen werden schaarsch, eenzaam; schier ontvolkt schenen de wijde velden, machtige lijnen kreeg de bruine grond. Geen enkel gerucht droeg de opstekende wind over, er klepte geen klok, geen vogel zong meer.

Zwart stond, in de verte, het dennenbosch, benauwde moerasdampen stegen op uit de half verdroogde bedding der rivier.

Zwijgend reed het benijde bruidspaar verder, ieder in eigen gedachten verdiept, vragen donker als het woud aan den horizon: wát zal worden? Dát had kunnen zijn. . . .

En de stilte ging in wijde golvingen door de lucht en beklemd, als een verstikkende wade, beider hart. Niet lang meer. Plotseling klonk een schel, jankend gehuil. Het deed hun het bloed stollen in de aderen, angstig hinnekend, met gespitste ooren sloegen de paarden over in den ren.

„'t Is 't huilen van een wolf, van meer dan een! Voort Aldegonde, snel!”

Guy greep haar paard bij den teugel, de uitdrukking, die zij zoolang had gemist op zijn gelaat, vond zij nu terug; het doorstroomde haar met triomfeerend geluk.

Diep gebogen over de snuivende paarden renden zij voort, zweep noch sporen werden gespaard, angstig doorzochten hun oogen den eenzamen omtrek. Grauwe schaduwen ontdekten zij tusschen de voorloopers van het woud: verspreide boomen, als masten staken zij op uit het vlakke veld. Donker dreven de wolken, verlaten was de landweg, waarop de wolven huilden.

„Zij zullen ons den weg afsnijden en ginds . . . O, achter ons komen er ook!”

Aldegonde's stem brak van angst. Het was geen zelfbehoud alleen meer waarvoor zij beefde. Met groote sprongen renden de paarden verder, maar de wolven, die hen voor waren, wachtten bij een tweesprong van den weg en de beide roofdieren achter hen schenen nog vlugger dan de paarden. Guy zag hun tanden vlijmend glinsteren

„Houd moed, Aldegonde, we zijn gauw thuis.”

„Ik ben niet bang!”

In waarheid: er klonk geen vrees, alleen jubel in haar stem.

Haar antwoord ging verloren in het angstig hinniken van haar paard.

De eene wolf had, op zij springend, het gebeten in de rechterflank. Bloedend rende het dier verder, half dol van angst en pijn.

Als razend, hijgend, blazend vervolgde de wolf het hollende paard. Aldegonde klemde zich vast aan de manen, haar tanden groeven zich in de onderlip, fel joegen ontzetting en schrik haar het bloed door de aderen. Een fluitend geluid drong in haar ooren, het zwaard van Guy van Hemsrode kliefde de lucht, de wolf deed een zijsprong, bloedig rood werd de grond waar hij neerplofte met dreunenden val.

„Houd moed! Wij zijn”... Hij zweeg: Het onheilspellend gehuil klonk opnieuw, het geleek een gekrijsch van demonen. Guy wierp zich over zijn bruid als wilde hij haar beschermen met eigen leven, naar de wolven sloeg hij met zijn zwaard, op een afstand trachtte hij ze te houden door te zwaaien met zijn mantel. Maar de oogen, gloeiend als vurige kolen, de roode tongen en blikkerende tanden schenen steeds toe te nemen in aantal. De paarden, nu beiden gewond, moesten weldra neerstorten, dan stonden de twee menschen, eenzame stippen in de verlaten vlakke, weerloos tegenover de uitgehongerde roofdieren, die menschen vleesch begerden, die nu reeds huilden om hun prooi. Aldegonde begreep het in enkele korte oogenblikken, die het leed in zich besloten van een geheel menschenleven. Zij zag wie het eerst zou, moest vallen als offer der wouddieren: hij, die haar beschermde met eigen lijf. En toen, terwijl haar hart schier ophield te kloppen, klonk het van haar, tot wit verschoten lippen, zacht, héél zacht: „O, mijn God, spaar zijn leven en ik sta hem af aan U!”...

Doodsangst — niet voor zich zelve —

had haar het gevoel leeren verstaan, dat de lage, donkere aarde vereenigt met den hoogen, van heilig licht stralenden hemel.

Hoefgestamp dreunde, krijgstrompetten schetterden. Een strijdbare bende rende nader. Huilend vluchtten de wolven terug in het woud.

Breed sloeg een vlammeende banier haar banen uit boven de gehelmde hoofden der strijders. In gouden letters stond gegrift onder het kruis:

„In hoc signo vinces!”

V.

Zij gespte haar ridder het zwaard aan en hechtte het roode kruis op zijn schouder. De vastberadenheid van een onwrikbaar besluit, was in ieder van haar bewegingen, door een oneindige teederheid ingegeven.

En thans was het Guy van Hemsrode, die aarzelde. Hij zag haar nu als hij steeds had gewenscht, meer dan dat. 't Was hem of serafwieken zich ontplooiden aan de blanke schouders, nu zij zich zelve vergat geheel, haar roeping als vrouw vervulde, in dienende, zelfverloochende liefde.

„Aldegonde, weet je wat je doet? Jeruzalem is ver, vol gevaren de reis. Je zult alleen hier blijven!”

O, de onuitsprekelijke liefde van haar blik, hij zou die met zich dragen naar het verre land en de herinnering zou hem zijn als een zonnestraal in menig donker uur.

„Mag ik dan mijn gelofte breken? Denk je, dat die wolven daar toevallig waren, op den weg? Ik geloof het niet! Alles wordt geleid en bestuurd. Er is geen toeval. Alles komt als het wezen moet. Volg je roeping. Aanbid Hem in de Heilige stad!”

Toen herinnerde zij zich de woorden der vreemde vrouw.

„En gij zult mede aanbidden, gij!” Haar hart hield bijna op te kloppen en zij wist zelve niet waarom. Maar Guy van Hemsrode — onderzoekend had zijn blik op haar gerust — vroeg: „Aldegonde, wat word je bleek! Het is te zwaar voor je. Ik begrijp het nu. Ik mag niet gaan!”

„Leven is lieven en liefde is lijden. En zich zelve geven aan de hoogste Liefde, dat is het reinste geluk. En alleen uit het diepste leed wordt dat geluk geboren.”

Als een ademtucht was het gegleden over hare lippen. Beide armen strekte hij naar haar uit en zij bedwong het beven van haar lippen en wist woorden te vinden van bemoediging en hoop, die *hij* nu 'tmeest scheen te behoeven. — Schéén....

En zoo scheidden zij met een glimlach voor elkaar en Aldegonde voelde, dat nu haar eenig geluk zou wezen haar groote smart....

Zij erkende haar dwaling in de maanden, die kwamen en gingen.

Schaarsch kwamen de berichten in van hen, die doolden zoo ver van huis. En die geruchten waren verschillend als de personen, die ze verspreidden.

„De kruisvaarders zagen zich den weg door Duitschland en Hongarije ontsloten, omdat hertog Godfried strenge krijgstuicht handhaafde. De levensmiddelen van zijn strijders werden gekocht, niet geroofd”....

„Maar het leger had met ziekten te kampen en Alexius Comnenus, de Grieksche keizer, vreesde en wantrouwde de reuzenmacht der „Latijnen”....

„Gevaarlijker zijn zij dan de Turken!”

„Staatkunde drijft hen en begeerte naar macht.”

„Zij willen zich zelve koninkrijken veroveren!”

„Zij bieden ons hulp tegen de Turken, maar zullen voor zich behouden

wat zij vermeesteren in onzen naam.”

Verschillend van gedachte maar één in haat en wantrouwen zijn de verdeelde meeningen aan het hof der Comnenen. Keizer Alexius eischte den leened van de Westersche vorsten en kerkerde ieder, die weigerde....

Aldegonde boog het hoofd, de zon strooide goudvonken op haar donkere haargolven, sneeuw schenen haar hals en schouders bij het zwart fluweel van haar kleed. De sprekende oogen, — zij rustten zoo angstig vragend op den pelgrim, die haar ditmaal tijding bracht, — hadden een wondere diepe uitdrukking gekregen, sinds zij wist wat smart was.

De pelgrim zag haar met verbaasde bewondering, zij was schooner dan ooit: zij vergat te denken hoe schoon zij was.

Nu luisterde zij zwijgend en hart en verlangen gingen naar het Oosten.

„Nicaëa, de versterkte stad, is eindelijk ingenomen, na menigen heeten strijd, nadat het een beleg zwaar en lang heeft doorstaan. Toen volgde een vreeselijke tocht voor het Kruisleger door Phrygië's woeste en onherbergzame streken, te vreeselijker, omdat de bronnen waren verstopt en de velden met opzet zijn verwoest door de Turken. Het Kruisleger heeft nu zulke gedunde rijen. Niemand durft de open plaatsen tellen. Er lijden zoovelen, die in den dood een verlossing zien. Toen ik heenging, ik moest wel, koorts en uitputting hadden mijn kracht gebroken, — wat baat het een leger of het wat meer of minder machtelozen telt? Toen ik ging, scheen ook de ijzeren hertog, Godfried van Bouillon stervende. Toch beproeft het leger verder te trekken. Maar wat zal het einde worden?”

De pelgrim zweeg, overstelpt door herinnering. Een stem, half verstikt van angst, bracht hem tot zich zelve.

„En ridder Guy van Hemsrode. Wat weet gij van hem?”

„Ziek, zooals Raimund van Toulouse, en Tancredo en Boudewyn, hertog Godfrieds broeder, als”

Een kreet vol zielepijn deed hem zwijgen. Aldegonde van Vaernewyck, de sterke, de fiere, beefde van haar schedel tot den voetzool.

„Het komt door het ongestadige weer, en de zware regens. Ook zijn er bijna geen levensmiddelen te krijgen. Eerst werd er zooveel verkwest, nu is paardenvleesch lekkernij, wordt boomschors gekookt en gretig gegeten. Maar er sterven zooveel zieken en de overblijvenden, zij, die nu nog leven, zijn zelfs te krachteloos om de dooden te begraven. O, het beleg van Antiochië is zoo vreeselijk. Als de steenen konden spreken en de rotsen mochten weerkaatsen, hoe daar wordt geleden zwaar en fel — de geheele wereld zou vervuld zijn van één groote klacht. Zelfs Peter van Amiëns, wiens geweldig woord duizenden bracht . . . waar zij nu lijden, is gevlucht tot zijn onuitwisschbare schande. Maar Tancredo heeft hem achterhaald en een aardbeving deed hem sidderen voor de eeuwige vergelding. Toen is hij teruggekeerd.”

Aldegonde luisterde niet meer, zij kon niet, maar toen zij weer alleen was zat zij, starend zonder iets te zien, vele uren . . . Zij wist nog alleen dit eene: „Daar wordt zooveel geleden en ziek tot stervens toe is Guy van Hemsrode!” . . .

Zij zag de zware wandtapijten, het zachte berenvel gespreid voor haar bronzen zetel, de fluweelen kussens op de bank, donker van oud eikenhout, in de diepe vensternis. En buiten lachte de zon, flikkergoud wierpen haar stralen over het wemelend groen. Glanzend blauw, met de teere kleur van saffieren was het water in de slotgracht, blanke lelies ontplooiden hun knoppen boven

het gekabbel der kleine golfjes. Zij was omringd door bloemenweelde, de rust van het vredig tehuis . . .

En ginds, ver weg in het gloeiend Oosten, was een land, waar de zon brandde en gloeide als een koperen schild. Daar laaiden de rotsen van zengende hitte, te vergeefs knarste de ketting om het bronrad, geen koel, reddend water vond de neergelaten emmer.

Boomschors gold daar voor begeerd voedsel. De ridders, geharnast, met ernstigen blik starend, om de tinnen te ontdekken der Heilige stad, vonden een anderen tegenstander te bestrijden dan zij hadden verwacht. De lans, hooggehouden in ijzeren vuist, verdreef geen vijanden woest en fel; het wapen ontzong aan de krachteloze hand van den afgematten koortslijder. En zij, die eens droomden te overnachten in de schaduw van het Heilige graf, hadden zij een dak boven hun hoofd in den stormachtigen nacht of was de harde grond hun legerstede, waaraan de duisternis waakte?

Door de gloeiende oven der verdrukking ging het ook hier naar het Beloofde land.

VI.

Een kleine stoet reed langs den oever van den ruischenden Rijn.

Verwonderd zag soms een blonde vrouw uit haar nederig, door wiegelende wingerd omrankt huisje, die tot de tanden gewapende dienstmannen na. Zij omringden een gesluierde vrouw, een edelvrouw blijkbaar. Hoe rinkelde de gouden klokjes, het belientuig van haar witte telle! Met zilveren franje omzet was haar zadel van rood corduaansch leer. Het dichte sindaal verborg haar gelaat, maar blanke handen hielden de wit leeren teugels. Hoe wel-

vormd waren zij die slanke vingers, die kleine voeten, even te voorschijn komend uit het zwaar neerplooiend rijkleed!

In een draagstoel volgde een bejaarde vrouw met kap en wollen mantel — een lijfmaagd zeker.

Waarheen ging zij, die vreemde edelvrouw? Zij waagde veel: vol onrust was de tijd, de reis vol gevaar. De nachtegalen parelden hun zilverklanken in de vierboschjes aan den zoom der bergweiden, maar op de dichtbebosschte hellingen — de wachters van den ruischenden Rijn, — dwaalden struikroovers, hun moordwapen zocht goud en buit.

Een zacht mostapijt heeft de natuur geweven over de scherpgetande rotsen, maar in die rotsen was menige, alleen den ingewijden bekende spelonk. Zwaar zou het losgeld zijn, dat werd geëischt van de vreemde reizigster, als zij haar nog weer vrij lieten uitgaan. Als... Zij echter scheen te vreezen voor gevaren noch dood, de onbekende. Gehuld in haar leed verdween zij als een schaduw bij een kromming van den weg. Zij zag rechts noch links: zij zag alleen haar doel. Zoo snel mogelijk vervolgde zij haar weg, door kleine, donkere steden met poorten plomp en zwaar, langs kronkelende landwegen, onder bloeiende linden. De blauwe bergtoppen in het verschiet werden steeds omsluierd door de schaduwen van den avond, eer zij dacht aan rusten, aan de hoog noodige rust.

Zoo ging het vele dagen, zoo ging het zeer veel weken.

Reizend met haar verdriet, gevolgd door haar angst verwisselde zij de Deutsche bergen met de puszta's van Hongarije, waar kudden rondzwerfende paarden angstig hinnekend voorbijrenden, als de donder met het machtig geluid van bazuinen, rolde over de vlakke, wijd en dor en verlaten in huiveringwekkende eenzaamheid.

„Liefde is zich zelve geven in volkomen zelfvergetenheid!”

Zij begon nu die woorden te verstaan in geheel hun geweldige beteekenis, het was of zij haar ophieven, heel hoog.

In het wijde verschiet rees de bergtop en de marmeren tempel met bogen en zuilenhallen van smetteloos albast. Daarin mochten zij binnentreden, die zich zelve hadden overwonnen geheel, in bangen, zwaren zielestrijd, die van den mensch het bloed zijns harten vraagt en wat het leven van zijn leven was.

Wanneer zou haar voet dien drempel mogen drukken, haar hand den voorhang opheffen?

Maar het visioen kwam en verdween, vluchtig als een zonnestraal in guren wintertijd, en de ontzettende verlatenheid bleef, de looden, beklemmende eenzaamheid. Hongarije's woestesteppen maakten, in het eind, plaats voor de heuvelklingen met rozen begroeid, en de cypressenbosschen van het land der Grieken. Daar, in de donkergroene schaduw van het woud, stonden wonderschoone godinnen vergeten op hun voetstuk of lagen vergruisd neer in het stof, tusschen gebroken kapiteelen en verbrijzelde bogen: een verwoest woud van albast en marmer; waar de stilte heerschte des doods. De reizangen zwegen, de murmelende bronnen waren verdroogd, verdord waren de rozen-gaarden.

Ook hier had het Kruis overwonnen. De bedwelmende eeredienst der zinnen had moeten wijken voor de stille aanbidding in geest en in waarheid. Het zinnebeeld eens der schande, nu overwinnaar der wereld, nu overwinnend den mensch, hem hooger voerend, omhoog....

De golven hadden gebruist tegen den boeg van haar vaarttuig, de branding was gebroken in zilver schuim. Met ongedurige vlagen waren de winden